

Toekomst van uw pensioen

Door de economische crisis van 2008/2009 zijn de pensioenfondsen in de problemen gekomen. Veel van het vermogen van het pensioenfonds werd en wordt belegd, en toen de beurzen omlaag gingen, verloren de pensioenfondsen veel geld. Ongeveer tegelijkertijd moesten de pensioenfondsen de fors gestegen levensverwachting verrekenen.

Door deze en andere ontwikkelingen is er veel onrust over pensioenen. Zo praten de media al een paar weken over 'het korten van de pensioenen'. Wat dat is, en hoe het zover gekomen is, legt FNV Bouw graag uit. Hieronder de meest gestelde vragen en antwoorden over de toekomst van uw pensioen.

1. Waarom is er zoveel discussie over pensioenen?

Er is veel onrust over pensioenen. Er zijn mensen die het vertrouwen hebben verloren dat de ze AOW of pensioen krijgen. Ook denken sommige mensen dat ze beter zelf geld hadden kunnen sparen, en dat het verplichte pensioen weinig goeds heeft opgeleverd. Dat is niet waar.

Het Nederlandse pensioenstelsel was en is een van de beste stelsels ter wereld. We moeten alleen met meer zaken rekening houden. Zo is de levensverwachting veel sneller gestegen dan iedereen verwacht had. En heeft de crisis veel invloed op het vermogen van de pensioenfondsen.

Levensverwachting

De levensverwachting stijgt. Volgens de gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek leefden mensen in de jaren vijftig, toen de AOW en het pensioenstelsel ontstonden, na hun 65ste gemiddeld nog 14,6 jaar. In 2010 was dat vijf jaar langer, namelijk 19,5 jaar. De verwachting is dat in 2050 mensen na hun 65ste gemiddeld nog 23 jaar leven. Gemiddeld moeten de pensioenfondsen per persoon dus langer geld uitkeren, terwijl daar niet voor gespaard is.

Gelukkig is het pensioenstelsel een solidair systeem. Er is dus ruim voldoende geld om de huidige gepensioneerden tot het einde van hun leven een pensioen uit te betalen.

Babyboom

De pensioenfondsen bestaan inmiddels zo'n 60 jaar. Op dit moment gaan de mensen met pensioen die ook echt hun hele werkende leven pensioen opgebouwd hebben. Omdat dit een grote groep is (de babyboomers), maakt dit de fondsen kwetsbaar. De fondsen die nu of in de komende jaren veel gepensioneerden hebben, ten opzichte van het aantal werkenden, moeten nog voorzichtiger beleggen. Dat komt omdat er voor gepensioneerden heel weinig tijd is om eventuele verliezen goed te maken met beleggingswinst.

Kredietcrisis, Eurocrisis en rente

Door de kredietcrisis zijn de pensioenvermogens opnieuw flink gedaald. Een deel van de inleg van werknemers wordt namelijk belegd. Ook zijn de verwachtingen niet meer zo goed als vòòr de crisis. De economie heeft langer nodig om te herstellen. Zo hebben we veel last van de economische situatie in Zuid-Europa en de gevolgen daarvan voor de euro. Ook hierdoor kunnen pensioenfondsen moeilijk herstellen.

Omdat het niet goed gaat met de economie is de rente heel laag. En met die rente kunnen pensioenfondsen (en andere beleggers) voorspellen wat hun beleggingen zullen opbrengen. De rente wordt ook gebruikt om de verplichtingen van het pensioenfonds ([de dekkingsgraad](#)) te berekenen. Hogere rentes betekent dat de dekkingsgraad ook hoger is.

Het zou beter zijn als de rentestand hoger zou zijn. Een simpel sommetje maakt dat duidelijk:

Over 20 jaar wilt u €100 euro hebben. De rente is nu 2,6%
Dan hebt u nu €61 nodig om over 20 jaar €100 euro te hebben.
Als de rente hoger is, heeft u nu minder nodig:
Als de rente 4% is, dan heeft u nu maar € 47,50 nodig, om over
20 jaar € 100 te hebben.

Mogelijke maatregelen

Deze ontwikkelingen hebben ervoor gezorgd dat de pensioenen niet kunnen meegroeien met de inflatie. Dat wordt namelijk gedaan uit de 'winst' die de fondsen halen uit hun beleggingen, en die winst was er de afgelopen jaren niet. Meegroeien met inflatie noemen pensioenfondsen 'indexeren'.

Daarbij is een nieuwe discussie gekomen: moeten de pensioenfondsen 'korten op hun verplichtingen'? Dat wil zeggen: het beloofde bedrag dat werknemers op hun 65ste zouden krijgen verlagen, zodat het pensioenfonds weer aan zijn verplichtingen ([dekkingsgraad](#)) kan voldoen. De pensioenfondsen zullen dat pas in het voorjaar van 2013 definitief beslissen. Nu al wordt gekeken of er pensioenfondsen zijn waarvan het waarschijnlijk is dat zij zullen moeten korten. Daarover wordt meer duidelijk in februari 2012. Maar ook dan zijn het nog altijd voorlopige maatregelen. Eind maart 2013 kondigen de pensioenfondsen hun definitieve maatregelen aan.

Voor de iets langere termijn hebben werkgevers, werknemers en kabinet al maatregelen getroffen. Om te zorgen dat pensioenen èn betaalbaar blijven, èn voldoende kunnen uitkeren op de pensioengerechtigde leeftijd van werknemers is een pensioenakkoord gesloten. Ook aan de cao-tafels en in de besturen van de pensioenfondsen (waarin de vakbonden en werkgevers vertegenwoordigd zijn) gaat men aan de slag met de uitwerking van dit akkoord.

2. Wat betekent dekkingsgraad?

De dekkingsgraad van het pensioenfonds geeft aan hoeveel geld het pensioenfonds in kas heeft ten opzichte van zijn verplichtingen. Een dekkingsgraad van 100 procent betekent dat er voor elke euro die uitgegeven moet worden aan pensioen, ook één euro in de kas zit. 105 procent is de minimaal verplichte dekkingsgraad. Bij alles onder de 105 procent, spreekt men van 'onderdekking'

De gewenste dekkingsgraad is hoger, vaak rond de 120 procent, omdat het pensioenfonds dan voldoende reserves heeft. Nu hebben veel fondsen echter een te lage dekkingsgraad, minder dan 100 procent.

Een paar keer per jaar presenteren de pensioenfondsen hun [dekkingsgraden](#).

3. Welke gevolgen heeft een te lage dekkingsgraad?

Op dit moment zijn veel dekkingsgraden lager dan 100 procent. Een dekkingsgraad van bijvoorbeeld 95 procent betekent dat er voor elke euro die het fonds moet uitbetalen, nog maar 95 cent in kas zit. Dat is op de korte termijn geen probleem: er is ruim voldoende geld om de huidige pensioenen uit te betalen. Het probleem ontstaat op de langere termijn: als het fonds niet méér geld gaat verdienen (waardoor de dekkingsgraad stijgt), dan is er onvoldoende geld om de toekomstige pensioenen uit te betalen.

Veel pensioenfondsen hebben een herstelplan: een plan dat uitstippelt hoe zij weer op een dekkingsgraad van 105 procent of hoger komen. In dat herstelplan staan mogelijke maatregelen. De dekkingsgraad op 31 december 2011 wordt gebruikt om te beslissen of het pensioenfonds maatregelen moet nemen.

Als de dekkingsgraden ook in 2012 zo laag blijven, zullen pensioenfondsen maatregelen moeten nemen die zij eerder in hun herstelplan [\[link\]](#) hebben aangekondigd. Deze maatregelen zullen in 2013 moeten worden uitgevoerd. 'Korten' [\[link\]](#) is bijvoorbeeld een van die maatregelen, net als het verhogen van de premie. Voor actuele dekkingsgraden: zie de [site van uw pensioenfonds](#).

4. Mijn pensioenfonds heeft niet geïndexeerd. Wat betekent dat?

Indexatie of toeslagverlening betekent dat uw pensioen aangepast wordt aan de stijgende prijzen of lonen (inflatie). Nu worden de pensioenen bijna nergens geïndexeerd. Voor werkenden betekent dit dat de opbouw van hun pensioenuitkering een kleine achterstand oploopt. Voor gepensioneerden betekent dit dat hun koopkracht daalt: hun pensioenuitkering is hetzelfde gebleven, terwijl de prijzen gestegen zijn. Het is de bedoeling dat er opnieuw gestart wordt met indexeren, als de reserves van de pensioenfondsen weer groot genoeg zijn.

5. Waarom heeft de kredietcrisis zo veel invloed op de pensioenfondsen? Ik spaar toch voor mijn pensioen?

U spaart voor uw pensioen via uw salaris: van uw brutoloon wordt pensioenpremie ingehouden. Ook uw werkgever betaalt premie voor u. Op dit moment werkt u gemiddeld al één dag per week voor uw pensioen. Deze inleg wordt belegd en gespaard. Sparen biedt meer zekerheid, beleggen biedt meer rendement. Uw pensioenfonds zoekt naar de mix tussen sparen en beleggen die het meeste geld oplevert en tegelijkertijd voldoende zekerheid biedt. Pensioenfondsen zijn daarin altijd succesvol geweest: van de €800 miljard die de fondsen gezamenlijk in kas hebben, komt slechts €200 miljard uit de premies die werknemers hebben betaald.

De kredietcrisis heeft veel invloed gehad op het vermogen van de pensioenfondsen, omdat de aandelenkoersen kelderden en daarmee de beleggingen van de fondsen minder waard werden.

Nu hebben de pensioenfondsen weer meer vermogen dan voor de crisis van 2008. Maar het gaat nog steeds niet goed op de beurzen. En omdat de levensverwachting fors is gestegen en de rekenrente [link] erg laag staat, hebben de pensioenfondsen meer geld nodig om aan hun verplichtingen te voldoen.

6. Waarom belegt het pensioenfonds?

Met uw inleg spaart het pensioenfonds een deel en een ander deel wordt belegt. Zo zoekt het pensioenfonds steeds naar het optimale rendement. Sparen geeft zekerheid, maar brengt nooit genoeg op. Het streven is namelijk dat u vanaf de pensioengerechtigde leeftijd de rest van uw leven een waardevast pensioen krijgt.

Rekenvoorbeeld I

Een rekenvoorbeeld om aan te geven dat sparen alleen niet genoeg is: als 100 euro 25 jaar op een spaarrekening staat, levert dat uiteindelijk 308 euro op. Als dit bedrag 25 jaar wordt belegt, dan levert dat uiteindelijk 514 euro op. Dit is gebleken uit de afgelopen 25 jaar. Als een pensioenfonds alleen zou sparen, dan zou uw pensioenuitkering 40 procent lager zijn. Om hetzelfde pensioen te krijgen als wat u nu krijgt, dan zou u 70 procent meer premie moeten gaan betalen.

Rekenvoorbeeld II

Nog een rekenvoorbeeld: de pensioenfondsen hebben nu 800 miljard euro in kas. Daarvan is slechts 200 miljard opgebracht uit pensioenpremie. De rest komt voornamelijk uit beleggingen.

Kortom: uw pensioen zou veel lager zijn, als het pensioenfonds enkel uw pensioenpremie zou sparen. Ook zou er dan geen ruimte zijn om uw pensioen waardevast te houden; dus om uw pensioen mee te laten stijgen met de prijsstijgingen.

7. Kunnen pensioenfondsen mijn pensioen straks wel betalen?

Ook toen de kredietcrisis op zijn hevigst was, hebben alle gepensioneerden gewoon pensioen ontvangen. Het vermogen van de pensioenfondsen is zo groot dat het op de korte en middenlange termijn altijd aan zijn verplichtingen kan voldoen. Alleen moeten pensioenfondsen ook uitkeren aan jonge werknemers die over pakweg 40 jaar met pensioen gaan. Dus een pensioenfonds heeft ook lange termijnverplichtingen. De dekkingsgraad geeft aan in hoeverre het pensioenfonds aan al zijn verplichtingen kan voldoen.

De kredietcrisis heeft duidelijk gemaakt dat er iets moet veranderen, omdat pensioenen ook op de lange termijn betaalbaar moeten zijn. Daarom hebben werkgevers, vakbonden en het kabinet een pensioenakkoord [link] afgesproken. De pensioenen moeten hierdoor op de lange termijn houdbaar en betaalbaar blijven. FNV Bouw geeft ook antwoord op de meestgestelde [vragen over het pensioenakkoord](#).

8. Pensioenleeftijd omhoog

Het was nodig dat er nieuwe afspraken werden gemaakt over de toekomst van het pensioenstelsel. Om te zorgen dat pensioenen èn betaalbaar blijven, èn voldoende kunnen uitkeren op de pensioengerechtigde leeftijd van werknemers. Het Nederlandse pensioenstelsel bestaat uit drie zogenoemde pijlers: de AOW, het aanvullend pensioen (opgebracht uit de pensioenpremie) en verzekeringen die u eventueel zelf afsluit.

De AOW en het pensioen worden duurder omdat mensen steeds langer leven en omdat er steeds meer ouderen (in vergelijking tot jongeren) komen. Het vorige kabinet had zijn oplossing al gepresenteerd: de AOW-leeftijd moest omhoog naar 67 jaar en de pensioenleeftijd ook. Dat leverde extra geld op, omdat u dan twee jaar langer voor uw pensioen spaart. In die plannen werden mensen met zware beroepen, die al heel jong zijn begonnen met werken én jongeren de dupe. De FNV heeft onderhandeld over een beter akkoord. Door de AOW te verhogen maar ook flexibel te maken, kunnen werknemers zelf bepalen wanneer ze stoppen met werken. Door een aantal aanvullende maatregelen (zoals de werkbonus, de vitaliteitspaarregeling en aanvullende ouderenkortingen) kunnen mensen die vroeg begonnen zijn met werken en/of mensen in zware beroepen ook in de toekomst nog steeds op 65 jaar een fatsoenlijke AOW ontvangen. Ook kunnen zij hun pensioen eerder laten in gaan (vervroegd ouderdomspensioen). De regering maakt dat akkoord via de wet mogelijk. Werkgevers- en werknemersorganisaties zullen dat akkoord uitwerken aan de cao-tafels en in de pensioenfondsbesturen.

9. Premie en maatregelen van Pensioenfondsen in 2012

Het pensioenakkoord zal pas over één à twee jaar effect hebben in de pensioenregelingen. Maar de pensioenfondsen zitten nú in de problemen. Daarom moeten de pensioenfondsen met lage dekkingsgraden maatregelen nemen. De Nederlandse Bank (DNB) houdt toezicht op de pensioenfondsen. En zij eist dat pensioenfondsen met financiële problemen komend jaar een goed financieel beleid voeren, waardoor zij niet verder in de problemen komen.

Maatregelen

Pensioenfondsen kunnen een aantal stappen ondernemen om te zorgen dat het fonds gezonder wordt.

- De pensioenpremie kan verhoogd worden, zodat er meer geld binnenkomt;
- De pensioenregeling kan (tijdelijk) aangepast worden. Bijvoorbeeld door het opbouwpercentage (hoeveel pensioen u voor de toekomst opbouwt) te verlagen of door het nabestaandenpensioen te versoberen.
- De meeste fondsen zullen de pensioenuitkering in 2012 niet mee laten stijgen met de inflatie (toeslag verlenen of indexeren). Dit betekent dat het pensioen iets minder waard wordt ten opzichte van de prijs van bijvoorbeeld boodschappen of kleding.
- Sommige pensioenfondsen zullen vanaf het voorjaar van 2013 moeten 'korten'. Dat betekent dat de werknemer op zijn pensioengerechtigde leeftijd recht heeft op minder geld.

Uw pensioenfonds zal u informeren welke maatregelen zij heeft genomen en wat dit voor u betekent. U kunt hiervoor ook de [website van uw pensioenfonds](#) bezoeken of bellen naar de helpdesk van het pensioenfonds.

10. Wat vindt FNV Bouw van de discussie over de financiële situatie van de pensioenfondsen?

De economische crisis raakt ook pensioenfondsen en daarmee de oudedagsvoorziening van veel mensen. Vandaag heeft een aantal fondsen aangekondigd dat ze wellicht vervelende maatregelen moeten nemen. Naast het verhogen van de premie en het verlagen van de pensioenopbouw kan in het uiterste geval zelfs sprake zijn van het verlagen van pensioen ('korten').

Ondanks het feit dat de meeste pensioenfondsen vorig jaar goede rendementen hebben behaald, zijn de dekkingsgraden van bijna alle pensioenfondsen flink verslechterd. Dat komt niet alleen omdat ze als gevolg van de stijgende levensverwachting meer geld in kas moeten hebben dan eerst werd gedacht, maar vooral door de lage rente. Die is, om de economie te stimuleren, momenteel lager dan ooit. Dat is goed nieuws voor consumenten en bedrijven die geld moeten lenen, maar slecht nieuws voor pensioenfondsen. Om de toekomstige pensioenen te kunnen uitbetalen, moeten ze, als de rente laag is, nu meer geld opzij zetten.

De recente beslissing van De Nederlandse Bank dat pensioenfondsen bij de berekening van hun dekkingsgraden per 21 december 2011 uit mogen gaan van de [gemiddelde rente over de laatste drie maanden](#) van 2011 heeft een positief effect gehad. Toch gaat dat besluit volgens FNV Bouw niet ver genoeg. De bond pleit voor het hanteren van de gemiddelde rente over twaalf maanden.

Verder vindt FNV Bouw het niet acceptabel als alleen werknemers financieel last hebben van de ongezonde situatie van de pensioenfondsen. Ook werkgevers moeten bijdragen, bijvoorbeeld door extra premie te betalen. FNV Bouw zet in de elf fondsen alles op alles om te zorgen dat werkgevers en werknemers eerlijk delen in de maatregelen om de fondsen gezond te maken.

Ten slotte: zowel het pensioenfonds voor de bouw, waaronder ook bijvoorbeeld stukadoors en natuursteenbewerkers vallen, als de fondsen voor schilders en woningcorporaties (de grootste fondsen waarbij FNV Bouw betrokken is) hebben geen korting hoeven aankondigen. Het pensioenfonds voor de schilders verhoogt de premie met 2%, BPF Bouw en het pensioenfonds voor de woningcorporaties (SPW) doen dat niet. Van verlaging van de opbouw is evenmin sprake. Ook zonder de eerder genoemde beslissing van De Nederlandse Bank zaten deze fondsen overigens niet in de gevarezone.

11. Ik krijg minder pensioen dan ik heb betaald

Maar liefst 72% van de Nederlanders denkt dat je bij een pensioenfonds meer euro's pensioenpremie betaalt dan je aan euro's na je pensioen krijgt uitgekeerd. Daar klopt niets van. Zelfs niet nu het wat minder gaat met de pensioenfondsen.

Door de lage kosten van een pensioenfonds en de beleggingsopbrengsten op lange termijn krijg je veel meer pensioen uitgekeerd dan je ooit aan premie hebt betaald. Dat kan wel oplopen tot meer dan vier keer zoveel.

Bron: samenstajijsterk.nl

12. Van mijn premie gaat minstens 30% op aan kosten

67% van alle Nederlanders denkt dat van elke 100 pensioenpremie maar liefst 30 opgaat aan kosten, zoals bonussen en salarissen. In werkelijkheid gaat maar 3,5% van de premie op aan kosten, zo blijkt uit onderzoek van De Nederlandsche Bank (DNB). Dat is dus 3,50 in plaats van 30. Een pensioenfonds is geen commercieel bedrijf. Pensioenfondsenvoeren dus ook geen winst te maken. Bovendien deel je de kosten met elkaar. Dat betekent meer pensioen voor dezelfde euro. Als je in je eentje je pensioen regelt bij een verzekeraar, ben je veel meer kwijt aan kosten. En krijg je dus minder pensioen.

Bron: samenstaijsterk.nl